

**सामाजिक सुरक्षा कोष**  
**प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन/वित्त समूह दशौ तह, निर्देशक पदको खुल्ला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक**  
**परीक्षाको पाठ्यक्रम**  
**एवं परीक्षा योजना**

पाठ्यक्रमको रूपरेखा:- यस पाठ्यक्रमको आधारमा निम्नानुसारका चरणमा परीक्षा लिइने छ :

|                |                  |                  |
|----------------|------------------|------------------|
| प्रथम चरण :-   | लिखित परीक्षा    | पूर्णाङ्क :- २०० |
| द्वितीय चरण :- | (क) प्रस्तुतिकरण | पूर्णाङ्क :- २०  |
|                | (ख) अन्तर्वार्ता | पूर्णाङ्क :- ३०  |

**१. प्रथम चरण : लिखित परीक्षा**

**पूर्णाङ्क:- २००**

| पत्र    | विषय                                   | पूर्णाङ्क | उत्तीर्णाङ्क | परीक्षा प्रणाली | प्रश्न संख्या x अङ्क                                                | समय                |
|---------|----------------------------------------|-----------|--------------|-----------------|---------------------------------------------------------------------|--------------------|
| प्रथम   | सार्वजनिक व्यवस्थापन र सामाजिक सुरक्षा | १००       | ४०           | विषयगत          | सैद्धान्तिक तर्कयुक्त र विश्लेषणात्मक प्रश्न                        | २ प्रश्न x १० अङ्क |
|         |                                        |           |              |                 | समस्या समाधान वा व्यवसायिक योजना वा मामिला विश्लेषण सम्बन्धी प्रश्न | ४ प्रश्न x २० अङ्क |
| द्वितीय | सेवा सम्बन्धी                          | १००       | ४०           | विषयगत          | सैद्धान्तिक तर्कयुक्त र विश्लेषणात्मक प्रश्न                        | २ प्रश्न x १० अङ्क |
|         |                                        |           |              |                 | समस्या समाधान वा व्यवसायिक योजना वा मामिला विश्लेषण सम्बन्धी प्रश्न | ४ प्रश्न x २० अङ्क |

**२. द्वितीय चरण: प्रस्तुतिकरण र अन्तर्वार्ता**

**पूर्णाङ्क:- ५०**

| विषय         | पूर्णाङ्क | परीक्षा प्रणाली        |
|--------------|-----------|------------------------|
| प्रस्तुतिकरण | २०        | व्यक्तिगत प्रस्तुतिकरण |
| अन्तर्वार्ता | ३०        | मौखिक                  |

**द्रष्टव्य:**

- प्रथम चरणको लिखित परीक्षामा उल्लिखित प्रथम पत्र "सार्वजनिक व्यवस्थापन र सामाजिक सुरक्षा" विषयको पाठ्यक्रमको विषयवस्तु प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह र वित्त समूहको लागि एउटै (Common) हुनेछ । तर द्वितीयपत्र "सेवा सम्बन्धी" विषयको पाठ्यक्रम सम्बन्धित समूह अनुरूप फरक फरक हुनेछ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या र अङ्कभार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिईअनुसार हुनेछ ।

## सामाजिक सुरक्षा कोष

प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन/वित्त समूह दशौ तह, निर्देशक पदको खुल्ला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

५. विषयगत प्रश्नका हकमा एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुई भन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिने छ ।
६. विषयगत प्रश्नमा प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन्। परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
७. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भएतापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मितिभन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
८. प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
९. द्वितीय चरणको प्रस्तुतिकरणको लागि सेवा/समूह संग सम्बन्धित रहनेगरी कुनै एउटा समसामयिक घटना वा विषयवस्तु दिइनेछ जसको अध्ययन गरी प्रस्तुतिकरण तयार गर्नको लागि ४५ मिनेटको समय प्रदान गरिने छ र व्यक्तिगत प्रस्तुतिकरणको लागि प्रत्येक उम्मेदवारहरूलाई छुट्टाछुट्टै ३० मिनेटको समय उपलब्ध गराइने छ ।
१०. पाठ्यक्रम स्वीकृत मिति: २०८०/०८/२१

सामाजिक सुरक्षा कोष  
प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन/वित्त समूह दशौ तह, निर्देशक पदको खुल्ला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक  
परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम-पत्र:

सार्वजनिक व्यवस्थापन र सामाजिक सुरक्षा

खण्ड क— ५० अङ्क

(१ प्रश्न × १० अङ्क र २ प्रश्न × २० अङ्क)

१. सार्वजनिक व्यवस्थापन

- १.१ राज्य र सरकार, सरकारको कार्यक्षेत्र र भूमिका
- १.२ संघीयता: संघीयताका आयामहरू; वित्तीय संघीयता; संघीयतामा संघ, प्रदेश र स्थानिय तहको भूमिका
- १.३ लोकतन्त्र, समावेशीकरण र कानूनी राज्य
- १.४ असल शासन र सह-शासनको अवधारणा
- १.५ सार्वजनिक प्रशासनको नवीनतम अवधारणा
- १.६ प्रशासनिक प्रतिबद्धता, निष्पक्षता र पारदर्शिता; राजनीति र प्रशासनको अन्तरसम्बन्ध
- १.७ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मूल्यांकन
- १.८ सार्वजनिक सेवा प्रवाह, सुचना प्रविधिको प्रयोग
- १.९ नागरिक सहभागिता, सामाजिक परिचालन, सार्वजनिक सुनुवाई र सामाजिक परीक्षण
- १.१० सार्वजनिक प्रशासनमा व्यावसायिकता, नैतिकता र सदाचारिता; सम्पति सुद्धिकरण र भ्रष्टाचार निवारण
- १.११ व्यवस्थापन प्रणाली: व्यवस्थापनको कार्य, प्रकृया, उदयीमान मुद्दाहरू
- १.१२ व्यवस्थापनका सिद्धान्तहरू (Theories of Management) - Classical, Behavioural, Management Science, Contingency and Contemporary
- १.१३ संगठन तथा संगठनात्मक वातावरणको मुल्याङ्कन
- १.१४ नेतृत्व सीप तथा प्रभावकारी सञ्चार
- १.१५ उत्प्रेरणा: उत्प्रेरणाका सिद्धान्तहरू यसको कार्यान्वयन
- १.१६ विकास व्यवस्थापनका सवालहरू: दिगो विकास लक्ष्य, मानव विकास, लैङ्गिक सवाल, सहभागितामुलक विकास, जलवायु परिवर्तन
- १.१७ सार्वजनिक निजी साझेदारी

२. अर्थव्यवस्था

- २.१ नेपालको अर्थतन्त्र: संरचना, प्रमुख सूचकहरू, प्रवृत्ति, समस्या तथा चुनौतीहरू
- २.२ वित्त तथा मौद्रिक नीति
- २.३ सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन: राजश्वको संरचना, कर प्रणाली र कर प्रशासन
- २.४ सार्वजनिक खर्च व्यवस्थापन, खर्च प्रवृत्ति, सार्वजनिक ऋण र ऋण व्यवस्थापन
- २.५ नेपालमा सामाजिक सुरक्षाको खर्चको प्रवृत्ति र व्यवस्थापनका उपयाहरू
- २.६ सार्वजनिक बजेट: सिद्धान्त, उद्देश्य, बजेट चक्र र बजेट कार्यान्वयनका समस्याहरू
- २.७ अर्थतन्त्रका समसामयिक मामिलाहरू
- २.८ सार्वजनिक वित्तीय उत्तरदायित्व र जिम्मेवारी

सामाजिक सुरक्षा कोष  
प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन/वित्त समूह दशौ तह, निर्देशक पदको खुल्ला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक  
परीक्षाको पाठ्यक्रम  
खण्ड ख— ५० अङ्क  
(१ प्रश्न × १० अङ्क र २ प्रश्न × २० अङ्क)

३. सामाजिक सुरक्षा

- ३.१ सामाजिक सुरक्षाका अवधारणाहरू
- ३.२ सामाजिक सुरक्षाको विश्वव्यापी मापदण्ड तथा सिद्धान्तहरू
- ३.३ अन्तराष्ट्रिय सामाजिक सुरक्षा संगठन, अन्तराष्ट्रिय श्रम संगठन र सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी अभिसन्धिहरू
- ३.४ औपचारिक तथा अनौपचारिक क्षेत्रको सामाजिक सुरक्षाका विश्वव्यापी सवालहरू
- ३.५ सामाजिक विमा र निजि विमाको अवधारणा र तुलना
- ३.६ श्रम प्रशासन, श्रम आप्रवासन र सामाजिक सुरक्षा
- ३.७ जर्मनी, अमेरिका, थाइल्याण्ड, भियतनाम, चिन र सार्क मुलुकहरूको सामाजिक सुरक्षाको अभ्यास
- ३.८ नेपालको सामाजिक सुरक्षा: अवधारणा, विकासक्रम, विकास तथा विस्तारको लागी भएका प्रयासहरू
- ३.९ सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी कानुनी तथा संस्थागत व्यवस्थाहरू
- ३.१० सामाजिक सुरक्षा कोष: नीतिगत, कानुनी, संस्थागत र कार्यक्रमगत व्यवस्थाहरू
- ३.११ सामाजिक सुरक्षा कोष, अवकाश कोष र सामान्य बचत कोष विच तुलनात्मक अध्ययन
- ३.१२ सामाजिक सुरक्षामा सरोकारवालाहरूको भूमिका
- ३.१३ एकिकृत सामाजिक सुरक्षा संरचनाको अवधारणा र आवश्यकता
- ३.१४ सामाजिक सुरक्षा र अन्तर-सम्बन्धित मुद्दाहरू: दिगो विकास, लैङ्गिक सशक्तिकरण, मानव अधिकार, मर्यादित श्रम, उत्पादकत्व, जनसँख्यिक संरचना र गरिवी निवारण
- ३.१५ विभिन्न क्षेत्रमा कोषवाट सञ्चालित सामाजिक सुरक्षा योजना, सामाजिक सुरक्षाको पहुँच र पर्याप्तता
- ३.१६ नेपालमा सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी, समस्या, चुनौति र समस्या समाधानका उपायहरू